

Høring- Forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven, fagskoleloven og opplæringsloven, Dysleksi Norge sitt høringssvar.

01.10.2021

Dysleksi Norge er en organisasjon for alle med lese- og skrivevansker, matematikkvansker og språkvansker. Organisasjonen har om lag 10 000 medlemmer, hvorav 9 000 er personlige medlemmer.

Spesifikke lærevansker er en samlebetegnelse for elever og studenter med funksjonsnedsettelse som berører spesifikke lese- og skrivevansker (dysleksi), spesifikke matematikkvansker (dyskalkuli) og spesifikke språkvansker (SSV). Videre i høringssvaret vil Dysleksi Norge bruke betegnelsene dysleksi, dyskalkuli og språkvansker.

Dysleksi Norge takker for muligheten til å komme med innspill til en svært viktig høring. I det store og hele er det gjort et godt arbeid med å styrke våre gruppers mulighet til å komme seg gjennom høyere utdanning på en god og hensiktsmessig måte. Vi håper tydeliggjøringen i lovteksten kan føre til at flere får den hjelpen de har krav på.

Mange studenter med dysleksi, spesifikke matematikkvansker eller språkvansker synes det er vanskelig å få tilretteleggingen de har krav på fordi praksisen mellom de ulike høyskolene/universitetene varierer, og de sliter med å vite hvem de skal henvende seg til. Studiested/ studieveileder har ofte ikke nok kunnskap om reglene om tilrettelegging og heller ikke kunnskap om de forskjellige vanskeområdene og hvorfor disse vanskene kan kreve tilrettelegging. Våre studenter savner forståelse og faglige kunnskaper om dysleksi, dyskalkuli eller språkvansker hos de som skal sitte og avgjøre søknadene. Hvordan ulike studiesteder praktiserer reglene har en så stor variasjon at hvor en med for eksempel dysleksi velger å ta utdanningen sin, har mye å si for muligheten for utredning og tilrettelegging. Vi mener det må være en selvfølge at studiestedets tilretteleggingsansvarlige må ha god kompetanse om lese- og skrivevansker, matematikkvansker og språkvansker, og hva som er god tilrettelegging for disse (jmf Dysleksi Norges prinsipprogram punkt 54).

Uforholdsmessig byrde

Begrepet «uforholdsmessig byrde» blir brukt gjennomgående. Vi støtter Blindeforbundets forslag om å endre og presisere dette begrepet. Grunnen til at praksis er så ulik på de forskjellige lærestedene handler om kompetanse, men det handler også om tolkningen av «uforholdsmessig byrde». Vi vil derfor støtte Blindeforbundets forslag, her referert fra deres høringssvar:

«Spesielt om begrepet «uforholdsmessig byrde»

I § 4-3 (1) som omhandler kravene det fysiske læringsmiljøet har, i henhold til universell utforming, er presiseringen «... ikke gjelder utforming som innebærer en uforholdsmessig byrde» fremdeles en del av lovtekst. Dette til tross for at flere organisasjoner ved tidligere anledninger har poengtert hvor problematisk dette er. Unntaket om «uforholdsmessig byrde» er en vedvarende innskrenking av funksjonshemmede sine rettigheter. Når et slikt unntak både legger føringer for kravene til det fysiske miljøet, det digitale miljøet (IKT) og den individuelle tilretteleggingen er dette alvorlig.

Et unntak som dette legger store begrensninger på plikten institusjonene har til å universelt utforme sitt læringsmiljø. Videre ønsker vi å sette et spørsmålstegn ved at den enkelte institusjon selv skal vurdere om den universelle utformingen er en uforholdsmessig byrde eller ikke. «Uforholdsmessig byrde» et udefinerbart begrep, og det er viktig å begrense institusjonenes skjønnsvurderinger om hva som inngår i denne unntaksbestemmelsen.

For å kjenne sin rett må man få informasjon om den. Vi kan ikke se at begrepet «uforholdsmessig byrde» er et begrep som er i tråd med prinsippet om klart lovspråk. Det er et begrep som er vanskelig å forstå for studenter som ønsker å sette seg inn i egne rettigheter og studiestedets plikter. Dette vil gjøre det tilnærmet umulig for den enkelte student å klage på et vedtak om uforholdsmessig byrde. Det er behov for endringer, og vi i NBfU og Blindeforbundet foreslår følgende til departementet:

Forslag 1:

Tilleggstekst i eksisterende § 4-3, E:

Når institusjonene vurderer at det er en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming eller individuell tilrettelegging må dette automatisk rapporteres inn til riktig tilsynsorgan. Tilsynsorganet skal vurdere og etterprøve alle saker som rapporteres inn.

Forslag 2:

Det må presiseres i lovtekst at den enkelte student har anledning til å klage på institusjonens vedtak om uforholdsmessig byrde, i saker som omhandler både universell utforming og individuell tilrettelegging. NBfU og Blindeforbundet foreslår at en slik presisering skal inkluderes som en ny bokstav i § 4-3 D.

Forslag 3:

Det vises gjennomgående til Likestillings- og diskrimineringslovens §§ 17 og 18 i lovendringsforslagene.

Ny § 4-3 b Individuell tilrettelegging ved funksjonsnedsettelse og særskilte behov

Dysleksi Norge vil også kommentere bruken av begrepet «midlertidig karakter» i endringsforslagets første og andre punkt. Dysleksi Norge stiller seg undrende til denne ordlyden og mener den bør endres. Vi mener denne ordlyden er uklar og kan åpne opp for en tolkning på de ulike studiestedene til at det kun skal tilrettelegges for studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med midlertidige behov. Dermed kan dette forslaget slik det nå står ekskludere studenter med varige behov som blant annet våre medlemmer har. Det å ha dysleksi, dyskalkuli eller språkvanske er en varig funksjonsnedsettelse, men som ikke av alle defineres som en funksjonsnedsettelse. Dermed er denne bruken av *midlertidig* meget uheldig for vår målgruppe og kan få alvorlige følger som kan bidra til en fortsettelse av den diskrimineringen som flere studenter med denne type funksjonsnedsettelse i dag opplever.

Forslag til endring:

§ 4-3 b Individuell tilrettelegging ved funksjonsnedsettelse og særskilte behov

(1) Studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med fysiske, psykososiale og læringsmessige utfordringer av en vesentlig, **eller av midlertidig karakter** (særskilte behov), har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.

(2) Retten gjelder ikke tilrettelegging som innebærer en uforholdsmessig byrde for institusjonen. Når institusjonen skal vurdere om tilretteleggingen innebærer en uforholdsmessig byrde, skal det særlig legges vekt på dens effekt for å bygge nedbarriere for studenter med funksjonsnedsettelse og fysiske, psykososiale og læringsmessige utfordringer av en vesentlig, **eller av midlertidig karakter**, de nødvendige kostnadene ved utformingen og institusjonens ressurser.

Avslutningsvis vil Dysleksi Norge også støtte Blindeforbundets forslag om at det alltid må være en brukerrepresentant med i Læringsutvalget som er i samsvar med Dysleksi Norge sitt prinsipprogram.

Vennlig hilsen

Rita Lie, Spesialpedagogisk rådgiver /fagleder